

ZEMNÍ PLYN A ZDRAVÍ

Radim J. Šrám,
Ústav experimentální mediciny AV ČR
sram@biomed.cas.cz

Tisková konference ČPS, Praha, 9. 5. 2017

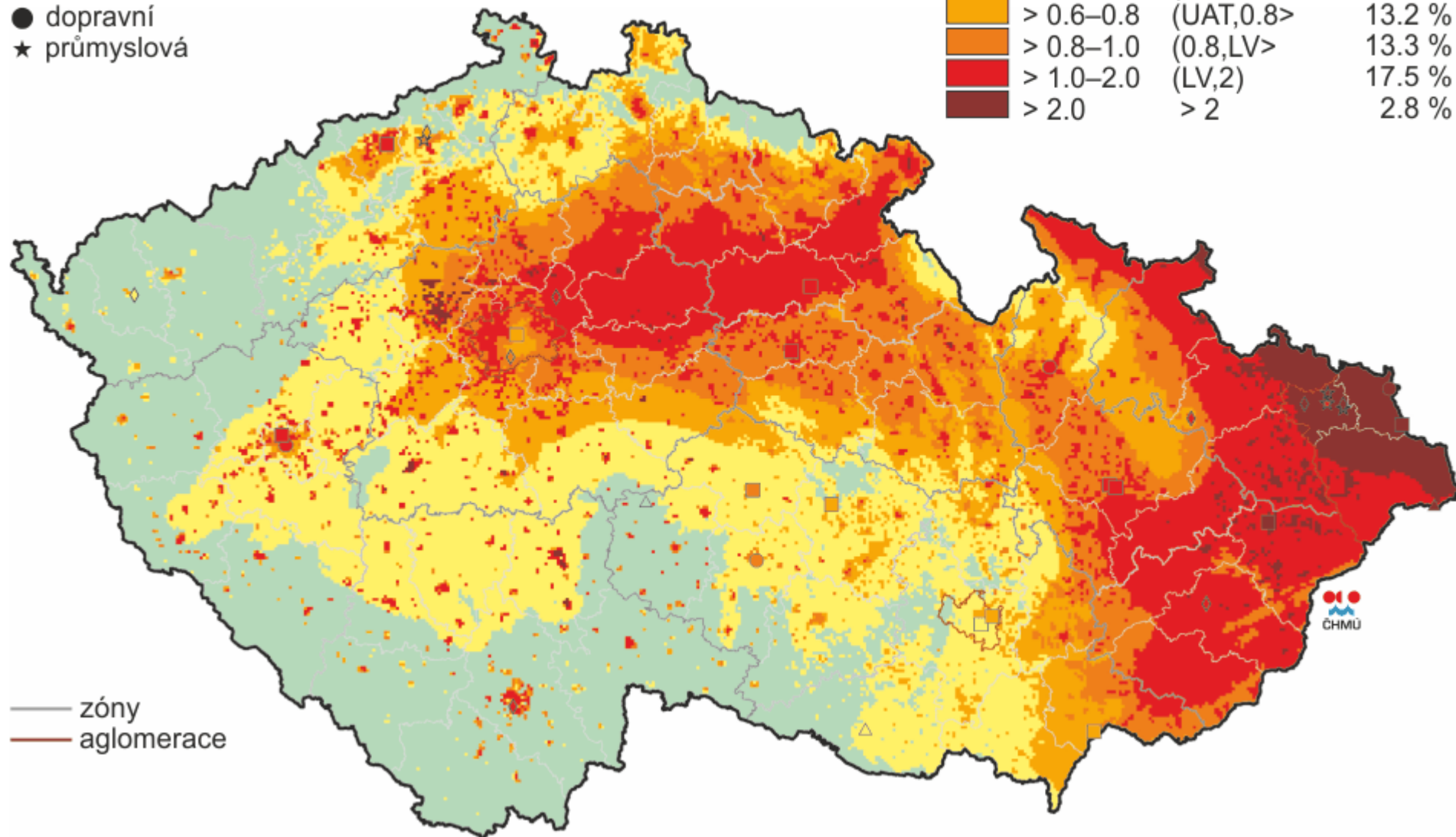
B[a]P 2015

klasifikace stanic

- městská pozadová
- ◆ předměstská pozadová
- ▲ venkovská
- dopravní
- ★ průmyslová

koncentrace [ng.m⁻³]

≤ 0.4	≤ LAT	28.3 %
> 0.4–0.6	(LAT,UAT>	24.9 %
> 0.6–0.8	(UAT,0.8>	13.2 %
> 0.8–1.0	(0.8,LV>	13.3 %
> 1.0–2.0	(LV,2)	17.5 %
> 2.0	> 2	2.8 %

B[a]P

**C.B.B. Guerreiro et al. “Benzo(a)pyrene in Europe: Ambient air concentrations, population exposure and health effects”,
Environmental Pollution 214 (2016) 657-667**

Acceptable risk level: 0.12 ng B[a]P/m³

**Increasing tendency in B[a]P emissions - implementation
of climate mitigation policies promoting the use of
biomass burning for domestic heating**

VÝZNAM k-PAU VE ZNEČIŠTĚNÉM OVZDUŠÍ

AIR POLLUTION 2010 – 2015

(CHMI)

Locality	PM10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	PM2.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	B[a]P ng/m^3
Ostrava-Poruba	39.9 $\pm$ 41.4 / 29.1 $\pm$ 24.8	32.2 $\pm$ 37.0 / 22.7 $\pm$ 18.2	3.8 $\pm$ 6.2 / 2.6 $\pm$ 1.0
Ostrava -Bartovice	61.7 $\pm$ 45.6 / 42.2 $\pm$ 37.4	46.7 $\pm$ 38.2 / 34.6 $\pm$ 29.3	7.2 $\pm$ 8.1 / 7.8 $\pm$ 4.5
Karvina	54.3 $\pm$ 50.0 / 36.6 $\pm$ 30.8	X / (33.1 $\pm$ 24.9)	6.3 $\pm$ 8.8 / 3.5 $\pm$ 1.5)
Havirov	52.9 $\pm$ 58.2 / 36.2 $\pm$ 30.7	X	X
Prague-Smichov	37.9 $\pm$ 20.1 / 29.1 $\pm$ 26.0	21.1 $\pm$ 14.2 / 16.1 $\pm$ 14.2	X
Prague -Libus	27.4 $\pm$ 16.9 / 21.5 $\pm$ 19.1	20.3 $\pm$ 13.1 / (17.1 $\pm$ 13.3)	0.9 $\pm$ 1.2 / 0.9 $\pm$ 0.4
Ceské Budejovice	25.2 $\pm$ 16.9 / 19.5 $\pm$ 16.8	X / 16.9 $\pm$ 14.3	1.5 $\pm$ 1.8 / 1.4 $\pm$ 0.6

PM 2.5

→	EU	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
→	USA	12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
→	WHO	10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

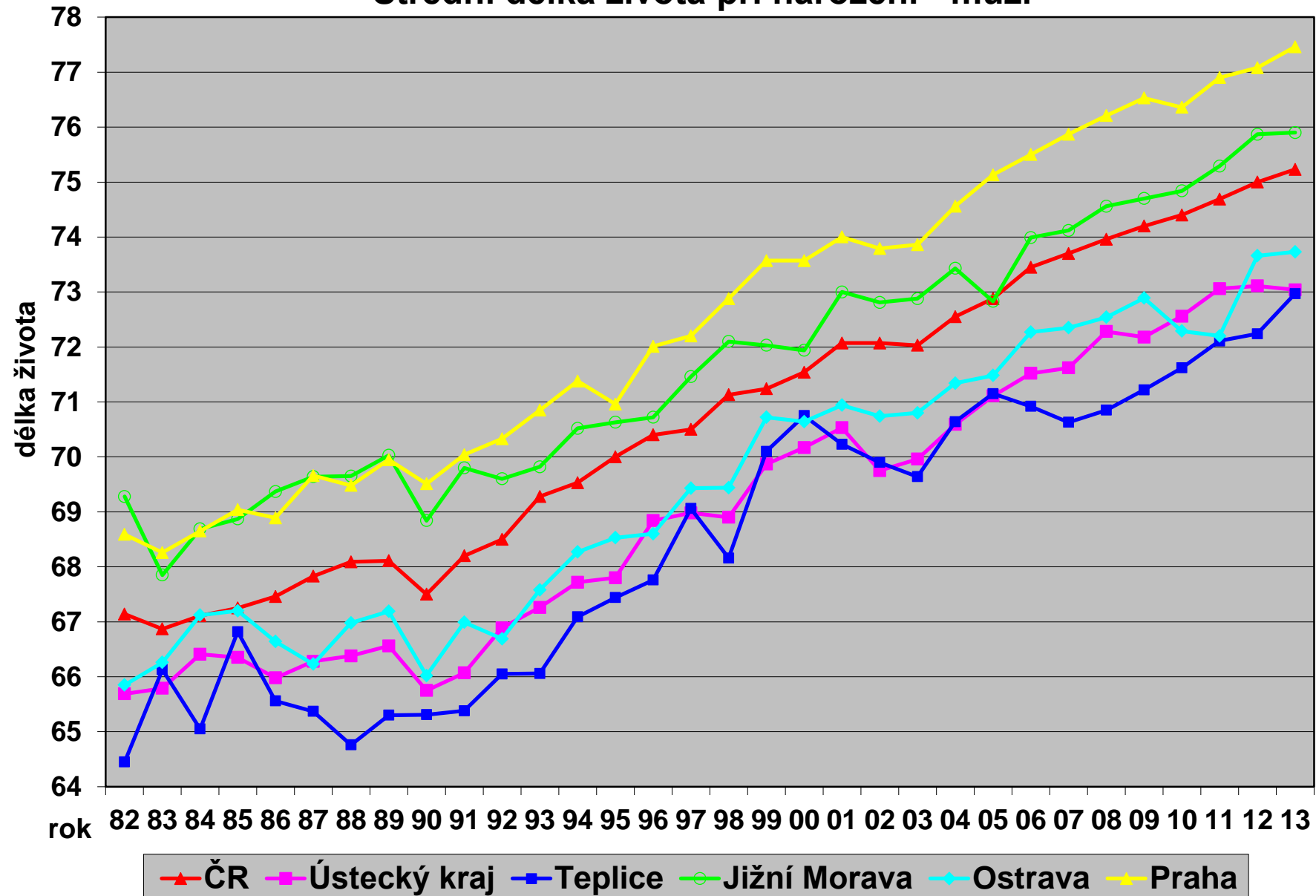

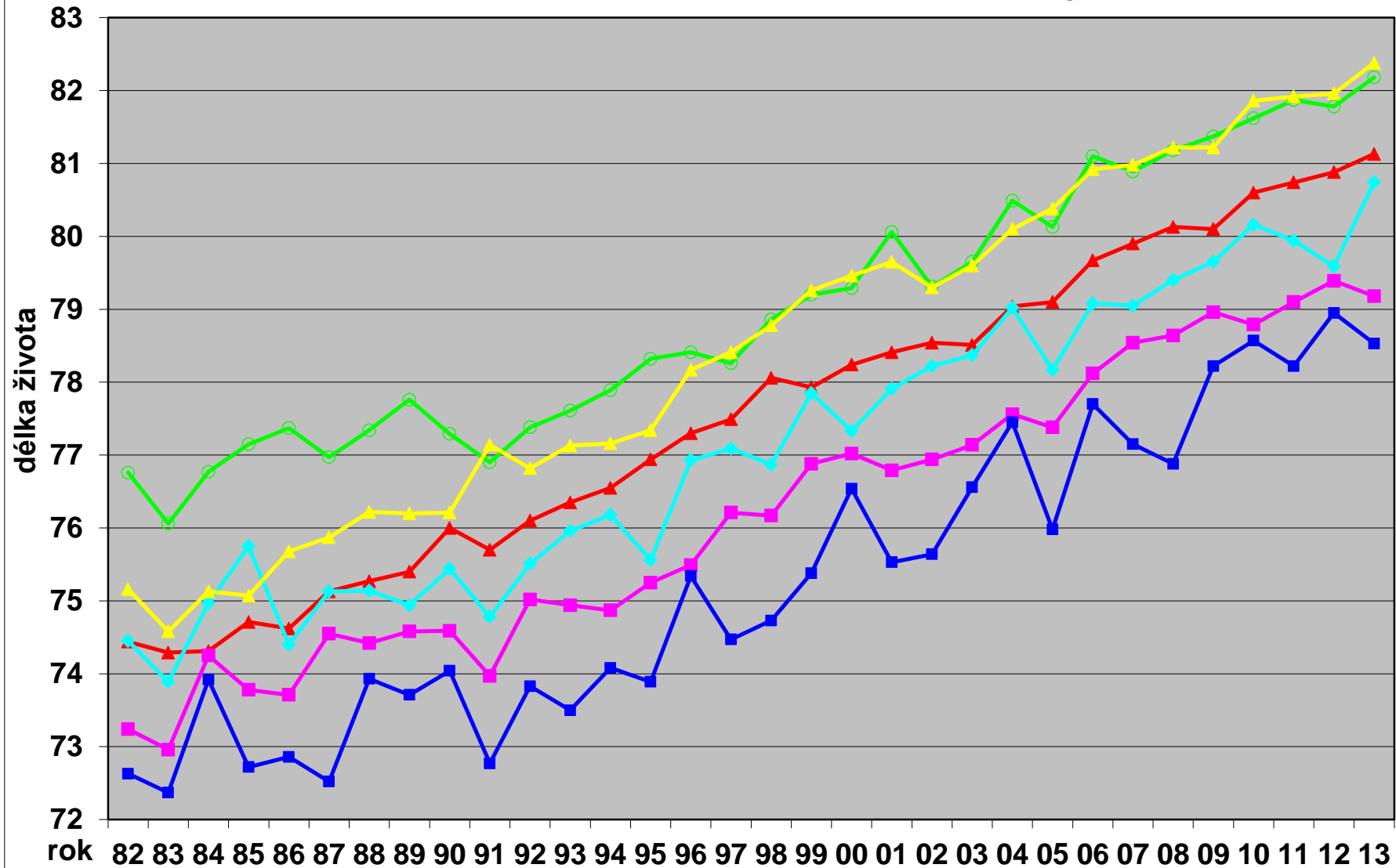
DŮSLEDKY IUGR

- ▶ Dětská úmrtnost
- ▶ Dětská nemocnost
- ▶ Zpoždění vývoje
- ▶ Cukrovka
- ▶ Hypertenze
- ▶ Ischemická choroba srdeční

Střední délka života při narození - muži

Střední délka života při narození - ženy

—▲— ČR —■— Ústecký kraj —■— Teplice —○— Jižní Morava —◆— Ostrava —▲— Praha

VLIV PM2.5 na CNS

Zvýšené koncentrace PM2.5 zvyšují výskyt:

autismu

poruch kognitivních funkcí u dětí

onemocnění depresí

incidence demence

Parkinsonovy choroby

ovlivňují koncentraci proteinu BDNF

VLIV PAU na CNS

Zvýšené koncentrace PAU :

ovlivňují hladinu BDNF

redukují bílou hmotu mozku

snižují kognitivní funkce u dětí

zvyšují výskyt ADHD

ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ V ČR

(HODNOCENÍ RIZIKA)

- 1) **Nejvýznamnější riziko představuje frakce $< 1 \mu\text{m}$ PM (PM1), na kterou je vázána podstatná část k-PAU**
- 2) **Koncentrace B[a]P $> 1 \text{ ng/m}^3/\text{rok}$ (standard EU) jsou dlouhodobě překračovány u 50% populace ČR**
- 3) **Proto lze zátěž populace B[a]P považovat za nejvýznamnější riziko znečištěným ovzduším v ČR**
- 4) **Pro většinu oblastí ČR představují největší zátěž B[a]P lokální topeniště, v Praze doprava, pro MSK průmyslové zdroje**

ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ V ČR

(HODNOCENÍ RIZIKA)

- 5) **Novým poznatkem** jsou výsledky, které prokazují vliv B[a]P **na deregulaci genů u novorozenců** (specificky genů ovlivňujících imunitu a neuropsychický vývoj)
- 6) Prokázaným důsledkem současného znečištění ovzduší **je zvýšená nemocnost dětí předškolního věku, asthma bronchiale u dětí, kardiovaskulární nemocnosti a úmrtnosti, ovlivnění fertility**
- 7) **Zvýšené koncentrace B[a]P budou nepříznivě ovlivňovat současné a příští generace**
- 8) **Nejvíce ohrožené skupiny představují těhotné ženy, děti předškolního věku a senioři**

PODĚKOVÁNÍ

Podpořeno grantem Strategie AV21
Projekt QUALITAS

QUALITAS

Kvalitní život
ve zdraví i nemoci

 Akademie věd
České republiky
Strategie AV21
Špičkový výzkum ve veřejném zájmu